

ASSOCIATION DE LA VILLE ET
DES COMMUNES DE LA REGION
DE BRUXELLES-CAPITALE asbl

VERENIGING VAN DE STAD EN DE
GEMEENTEN VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST vzw

Union des Villes
et Communes
de Wallonie asbl

DE VOORNAAMSTE BEKOMMERNISSEN VAN DE VERENIGINGEN VAN STEDEN EN GEMEENTEN VOOR DE FEDERALE VERKIEZINGEN – 25 MEI 2014

In het kader van de staatshervorming en de samenstelling van een nieuwe regering stellen de Verenigingen van Steden en Gemeenten van Vlaanderen, Wallonië en Brussel – die alle Belgische gemeenten, OCMW's en politiezones vertegenwoordigen – hun gemeenschappelijk memorandum voor.

*De federale overheid is immers bevoegd voor **materies die belangrijk zijn voor het gemeentelijk beheer en de dienstverlening aan de burger**. Gaande van de politie tot de hervorming van de brandweer, over de pensioenen van het gemeentepersoneel of de sociale zekerheid en de weerslag daarvan op de maatschappelijke dienstverlening ... moet er voldoende rekening gehouden worden met de lokale overheden, opdat het beleid dat uitgestippeld wordt op federaal niveau en in het kader van de staatshervorming zo goed mogelijk zou bijdragen tot **de verbetering van het levenskader van iedereen**.*

*Het federaal niveau moet de gepaste maatregelen nemen om **de financiële beklemming van de lokale actie te stoppen** en de catastrofale gevolgen te voorkomen van deze situatie op de dienstverlening aan de burger en de economie. Het is hoog tijd om de gemeenten de nodige financiële middelen te verschaffen zodat zij hun taken naar behoren kunnen uitvoeren.*

De voornaamste vragen van de steden en gemeenten zijn de volgende:

1. Budgettaire neutraliteit van federale maatregelen voor de lokale besturen

De federale regering moet zich ertoe verbinden enkel maatregelen te nemen die budgettair neutraal zijn voor de lokale besturen.

Daartoe moet ze de financiële en administratieve weerslag van elke geplande beslissing op de lokale besturen ramen aan de hand van een **lokale impactstudie**.

In geval van negatieve impact op de financiën en het beheer van de lokale besturen moet de federale overheid **compensatiemaatregelen** nemen, in het bijzonder op het vlak van aanvullende belastingen, politie/veiligheid, brandweer, pensioenen en sociale zekerheid.

2. Overleg met de lokale besturen

De federale regering moet overleg plegen met de vertegenwoordigers van de lokale besturen (gemeenten, OCMW's, politiezones, toekomstige hulpverleningszones) telkens als er maatregelen overwogen worden die hen aanbelangen, in het bijzonder als die maatregelen financiële gevolgen hebben voor hen.

De Verenigingen van Steden en Gemeenten moeten deelnemen aan inter-gouvernementeel overleg tussen de federale regering en de Gewesten als de overlegcomités onderwerpen behandelen die de lokale overheden aanbelangen (begrotingstraject, ...). In diezelfde geest moeten deskundigen van de Verenigingen

van Steden en Gemeenten ook betrokken worden bij de werkzaamheden van de Hoge Raad van Financiën als de thema's hen aanbelangen.

3. **Gemeentepensioenen**

De cruciale problematiek van de pensioenen van het gemeentepersoneel moet opgelost worden via een coherente benadering van het pensioen van statutairen en dat van contractanten.

De hervorming van de financiering van de pensioenen van de statutairen bracht – tussen de inwerkingtreding in 2012 en 2016 – een gecumuleerde meerkost van 2,250 miljard euro tweeweg voor de gemeenten, OCMW's, politiezones en intercommunales van het land.

We moeten dringend maatregelen nemen als we willen dat de plannen voor de inkrimping van het gemeentepersoneel niet verzwaren door het effect van de pensioenlast.

Zoals dat reeds het geval is voor de pensioenen van loontrekkenden, zelfstandigen en het openbaar ambt, moet **het federaal niveau ook bijdragen** tot de financiering van de pensioenen van het gemeentepersoneel, bv. via het zilverfonds. De Staat moet zijn verantwoordelijkheid ook opnemen door de meerkost van de bijdragen ten laste te nemen enerzijds van de politie via de dotatie aan de politiezones en anderzijds van het ziekenhuispersoneel via het budget van de financiële middelen (BFM).

De financiële kloof is zo enorm dat het niet volstaat de ontvangsten te verhogen: de **uitgaven moeten beperkt worden**. Daartoe moeten er verschillende mogelijkheden onderzocht worden en de beste ervan toepassen: gelijkstelbare periodes, referentieloon, perequatie, gemengd pensioen gekoppeld aan een tweede pensioenpijler voor contractanten, persoonlijke bijdrage, stimuleringsmaatregelen om aan te moedigen tot 65 jaar te werken, ...

4. **Aanvullende belastingen**

Het federaal niveau moet dringend een permanent **voorschottensysteem** in gebruik nemen voor de **aanvullende personenbelasting**.

Momenteel ontvangen de gemeenten de aanvullende belastingen immers meer dan 18 maanden nadat de overheid ze geïnd heeft via de bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen. Daardoor verliezen de gemeenten om en bij de 100 miljoen euro aan intresten. Er moeten dus voorschotten gestort worden in het eerste semester van het jaar en een regularisering doorgevoerd in het tweede semester.

Het federaal niveau moet **de heffing van één percent** administratiekosten afschaffen dat het nog eist voor de inning en de doorstorting van de aanvullende personenbelastingen aan de gemeenten. In het kader van de staatsvorming gaat het federaal niveau immers gratis een vergelijkbare taak op zich nemen ten behoeve van de gewesten, nochtans voor grotere bedragen en met complexere berekeningen.

Het verlies aan belastinginkomsten vanwege **grensarbeiders** zou ook op een billijke manier gecompenseerd moeten worden.

De achterstand in de bijwerking van de kadastrale legger – in handen van de federale overheid – berokkent de Waalse en de Brusselse gemeenten ook aanzienlijke verliezen aan **opcentiemen op de onroerende voorheffing**.

5. **Begrotingstraject en ESR-norm**

De boekhoudmethode ESR beschouwt de investeringen op dezelfde manier als de lopende uitgaven. Doordat er op hen blindelings boekhoudregels toegepast worden die onaangepast zijn aan hun taken en hun werking, zijn de lokale besturen – die 50 % van de overheidsinvesteringen voor hun rekening nemen, tegenover slechts 5 % van de overheidsschuld – verplicht om hun ontwikkelingsprojecten te beperken en investeringen te laten vallen, wat catastrofaal is voor de economie van het land.

Daarom vragen onze Verenigingen dat de regels voor de participatie van de lokale besturen aan het budgettair traject aangepast zouden worden, om rekening te houden met hun rol van eerste investeerder van het land.

De federale overheid moet in elk geval bij Europa pleiten voor een specifiek statuut voor de gemeentelijke investeringen. Anders moet hun situatie beoordeeld worden volgens een macro-economische meerjarenaanpak.

6. **Uitvoering van de Europese regelgeving**

De federale overheid is meermaals – bv. op het vlak van BTW (art. 6 Wetboek) of op het vlak van overheidsopdrachten – verder gegaan dan wat de Europese richtlijnen vroegen, wat nodeloze moeilijkheden teweegbracht voor de lokale besturen.

Daarom vragen onze Verenigingen aan de federale overheid om de toekomstige Europese richtlijnen niet overijverig om te zetten en de invoering van overbodige eisen te vermijden.

7. **Politie**

Een **doeltreffende nabijheidspolitie** blijft het doel van de hervorming van de lokale politie.

De opslorping van middelen door taken of normen die door de federale overheid opgelegd worden, moet in vraag gesteld worden, want er blijft te weinig personeel om in te zetten op het terrein. Het is belangrijk dat de gerechtelijke taken beperkt blijven zodat de lokale politie zich kan blijven toeleggen op hun basistaken.

Parallel met **een globale herziening van de federale middelen** voor de politiehervorming, met inbegrip van de kwestie van de financieringscriteria die herzien moeten worden om bepaalde ongelijkheden te corrigeren waaraan ze niet of niet meer tegemoetkomen, vragen wij een inperking en een rationalisering van de administratieve en gerechtelijke taken die op de lokale politie terechtkomen en die de wijkpolitie in het gedrang brengen.

Tot slot moeten we voorkomen dat er nog **taken naar de lokale politie verschoven** worden die aanvankelijk uitgevoerd dienden te worden op federaal niveau, bij gebrek aan voldoende middelen op dat niveau. Een dergelijke overdracht van taken – een verholde besparing voor de federale overheid – kan niet meer ten laste genomen worden op lokaal niveau in de huidige staat van de financieringsnormen.

Zonder de belangrijke **nieuwe lasten** mee te rekenen die verbonden zijn aan de meerkost van de financiering van de **pensioenen** van het gemeentepersoneel, dragen de gemeenten momenteel 60 % van de werkingskosten van de politiezones. Als de politiezones de Copernicus-premie verschuldigd zouden zijn, moet die gedragen worden door de federale overheid, die er destijds het principe van goedgekeurd heeft.

De herziening van de wet op de financiering van de politie moet ervoor zorgen dat de **federale overheid stopt haar engagement in de lokale politie af te stoten**.

Voorts moet er **effectief overleg gewaarborgd worden tussen de federale overheden, burgemeesters en politiezones**.

De Staat moet echt overleg garanderen met betrekking tot de evolutie van het werkings- en financieringskader en de taken van de lokale politie, met de werkgevers en de beslissingsinstanties van de politie, nl. de gemeenten, en de eerste verantwoordelijken voor de openbare orde op hun grondgebied, de burgemeesters.

In dat kader is het belangrijk voort te werken aan de evolutie van de huidige structuur (ondoeltreffend en onbevredigend) naar een versterkte **overlegstructuur** tussen federale en lokale overheden op politievlak (versterking en uitbreiding van de rol van de adviesraad van burgemeesters, in nauw overleg met de Verenigingen van Steden en Gemeenten en de permanente commissie van de lokale politie).

8. Preventie

De werking van de gemeentelijke preventiediensten is al sinds de oprichting precair, omdat ze afhankelijk zijn van de verlenging van de veiligheids- en preventiecontracten. Die kwetsbaarheid is niet langer aanvaardbaar. Het belang van de preventiediensten hoeft niet meer aangetoond te worden: het voortbestaan van deze diensten moet dus gegarandeerd worden. Daarvoor moeten er bepaalde waarborgen verkregen worden op het vlak van de financiering: die moet duurzamer kunnen worden dan het huidige systeem van subsidies.

Deze bestending van de middelen is ook noodzakelijk om te komen tot een socio-professioneel statuut dat die naam waardig is, voor de preventiemedewerkers. De federale wetgever boekt vooruitgang in die richting, maar de valorisering van de functie mag de realiteit op het terrein niet uit het oog verliezen. Het is bijvoorbeeld jammer dat de nieuwe regelgeving betreffende de vaststellers eist dat ze minstens een diploma hoger secundair onderwijs bezitten. Die eis is verbaasd als we kijken naar hun taken en kan het aantal kandidaten voor de functie aanzienlijk beperken.

9. Gemeentelijke administratieve sancties

De verruiming van het stelsel van de gemeentelijke administratieve sancties (GAS) mag niet leiden tot de creatie van parallelle repressie-systemen ten laste van de gemeenten. De politie moet de ernstigste administratieve sancties blijven vaststellen.

10. Verkeersveiligheidsfonds

Door de ontoereikendheid van de federale financiering voor de politiezones is het verkeersveiligheidsfonds noodzakelijk voor de financiële leefbaarheid van de gemeenten en hun politiezones. Het behoud van de middelen van dit fonds moet aan de lokale nabijheidspolitie gegarandeerd worden (94 miljoen euro).

11. **Financiële neutraliteit van de brandweershervorming voor de gemeenten**

De gemeenten vragen de onmiddellijke inwerkingtreding van artikel 67, 2^e lid, van de wet van 15 mei 2007, wat de **budgettaire neutraliteit van de hervorming per zone** waarborgt. Het gaat erom de ratio van de verdeling “gemeentelijk/federaal” van vóór de hervorming vast te leggen, alsook de berekeningsmethode van alle **meerkosten, die volledig ten laste zijn van de federale begroting**, tot een 50/50 verdeling van de lasten.

De gemeenten vragen ook de uitvoering van de procedure die vastgelegd is in artikel 71 van dezelfde wet (bekrachtiging bij wet van de KB's betreffende zonale dotaties, uiterlijk binnen 6 maanden na hun inwerkingtreding; anders hebben ze niet langer effect). Er moet aan de gemeenten en de toekomstige zones gewaarborgd worden dat hun financiering niet in het gedrang zal komen, door de onmogelijkheid om de bekrachtigingswet binnen de opgelegde termijn uit te vaardigen.

In de loop van de uitvoering van de hervorming moet het federaal niveau:

- **overleg plegen** over de geplande maatregelen met de Verenigingen van Steden en Gemeenten, in het bijzonder wanneer het gaat om de bepalingen betreffende het personeel van de brandweerdiensten (Verenigingen partners bij de onderhandelingen van het toekomstig comité hulpverleningszones);
- alle teksten die in voorbereiding zijn, ter beschikking stellen aan de Verenigingen van Steden en Gemeenten; het financiële luik van het statuut moet gekoppeld worden aan een zo gedetailleerd mogelijke **becijferde raming**, zone per zone.

Het administratief en het geldelijk statuut moet een artikel bevatten dat bepaalt dat de toepassing ervan door de gemeenten en de hulpverleningszones gebeurt **rekening houdend met de door de federale overheid ter beschikking gestelde kredieten**.

De federale overheid moet alles in het werk stellen om de toekomst van de brandweervrijwilligers te versterken binnen de brandweer.

Volgens de overheersende rechtspraak kan de **thuiswacht** van vrijwillige brandweerslieden niet beschouwd worden als werkuren.

Er moet een oplossing gevonden worden voor de financiering van de overgangsfase betreffende de inwerkingtreding van de hervorming, waarin de “beschermde” gemeenten tegelijk de tenlasteneming van hun aandeel voor de voorgaande jaren en hun aandeel voor de lopende jaren moeten waarborgen.

12. **De lokale besturen als werkgever betrekken bij vakbondsoverleg**

De wet tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel moet gewijzigd worden, zodat de lokale besturen als werkgever betrokken zouden worden bij de onderhandelingen van Comité A, C en D, die de bezoldiging, arbeidsomstandigheden en pensioenen behandelen van hun personeel: gemeentes, OCMW, politiezones, nieuwe hulpverleningszones.

13. **Staatshervorming**

Wat de uitvoering van de zesde staatshervorming betreft, vragen de Verenigingen van Steden en Gemeenten dat er meer rekening gehouden zou worden met het lokaal niveau.

Onze vragen:

- Voor de bevoegdheden die verdeeld blijven onder het federaal en het regionaal niveau, is het absoluut noodzakelijk gestructureerd overleg tussen federaal en gewesten/gemeenschappen te organiseren, opdat de lokale besturen een geïntegreerde aanpak zouden kunnen genieten. De lokale besturen moeten bij dit structureel overleg betrokken worden, om incoherent beleid op het terrein te voorkomen.
- De financiële stromen naar de lokale besturen moeten eerlijk verdeeld worden in functie van de behoeften, die op een objectieve manier geraamd worden. Wanneer er solidariteitsmechanismen uitgewerkt worden, moeten die transparant zijn en voldoende gemotiveerd worden.

14. Lokale investering

De investeringen van openbaar nut door de lokale besturen moeten berusten op een BTW-tarief van 6 %: wegen, gebouwen en alle openbare uitrustingen. Als de Europese richtlijnen inzake BTW deze verlaging verhinderen, moet België er een wijziging van vragen bij de Europese overheden.

15. Federaal Grootstedenbeleid

Het federale budget voor het grootstedenbeleid moet voor de federale bevoegdheden nl. sociale cohesie behouden blijven voor de steden en OCMW's. De federale overheid neemt initiatief om de coördinatie van het gewestelijke en federale stedenbeleid t.a.v. de Europese instanties op te nemen.

16. Burgerlijke stand

Het project tot modernisering en informatisering van de burgerlijke stand moet verder uitgewerkt worden in overleg met de gemeenten en de gewesten. We moeten overgaan tot de elektronische ondertekening en de elektronische aflevering van alle soorten documenten die de gemeenten voor de federale overheid moeten afleveren aan burgers: dus geen papieren gegevensstromen meer. De federale overheid moet financiële middelen vrijmaken om de kosten van implementatie van deze modernisering voor de gemeenten haalbaar te maken.

17. Gemeentelijke internationale samenwerking

Nagenoeg één Belgische gemeente op tien is actief in een zeer degelijk programma voor gemeentelijke internationale samenwerking, dat gefinancierd wordt door de DG Ontwikkelingssamenwerking en gedragen wordt door onze Verenigingen. Deze gemeenten hebben zich ertoe verbonden een jarenlange strijd tegen armoede aan te gaan, vanuit de specifieke invalshoek van de versterking van de gemeenten in het Zuiden.

Eén van de elementen van het complexe fenomeen dat de armoede is, is immers een ongelijke toegang tot openbare goederen en diensten, in het bijzonder de nabijheidsdiensten burgerlijke stand, watersanering, afvalbeheer, plaatselijke economische ontwikkeling, verbetering en beheer van de financiële middelen: hierrond is concrete samenwerking tussen Belgische en Afrikaanse of Latijns-Amerikaanse gemeenten.

Dit programma, dat zeer goede resultaten oplevert, en de eraan gekoppelde middelen moeten voortgezet en geconsolideerd worden.

18. OCMW

De federale regering moet zich ertoe verbinden:

- **onmiddellijk een einde te maken aan elke overdracht van lasten** en taken naar de OCMW's (uitsluitingen uit de werkloosheid, gedetineerden met elektronische enkelband, ...) ofwel moet de administratieve en financiële impact er integraal van gecompenseerd worden: geen enkele nieuwe opdracht mag toegewezen worden zonder nieuwe en integrale financiering;
- de federale tussenkomst in het **leefloon** op te trekken tot **90 %** en de reële personeelskost;
- voldoende verschil te waarborgen tussen inkomsten uit arbeid en een degelijke uitkering, om werk te stimuleren;
- in het verlengde van de regionalisering de middelen te geven om de uitdagingen van de **vergrijzing** aan te gaan: de verblijfplaatsen uitbreiden en diversifiëren (rust- en verzorgingstehuizen, serviceflats, ...), alternatieve en gefinancierde vormen voor de opvang van bejaarden ontwikkelen;
- komaf te maken met elk mechanisme dat samenwonen en solidariteit penaliseert of initiatieven rond groepswoningen afremt;
- de harmonisering van de verschillende **energiefondsen** (gas, elektriciteit en stookolie) en het beheer ervan door de POD Maatschappelijke Integratie te waarborgen;
- in het belang van hun taken en hun publiek, de **functionele autonomie** van de OCMW's te vrijwaren, met respect voor hun gesloten deuren.
